

**Česká školní inspekce
Pražský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

ČŠIA-1611/22-A

Název	Osvobozená základní škola
Sídlo	Na Míčáncích 713/11, Vršovice, 101 00 Praha 10
E-mail	info@osvobozenaskola.cz
IČ	11689293
Identifikátor	691014914
Právní forma	Školská právnická osoba
Zastupující	Mgr. Magdalena Košnarová
Zřizovatel	Osvobozená škola, z.ú.
Místo inspekční činnosti	Boleslavská 2008/16, Vinohrady, 130 00 Praha 3
Termín inspekční činnosti	18. 5. 2022 – 20. 5. 2022

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného střední školou podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Inspekční činnost byla vykonána na žádost podle § 174 odst. 7 školského zákona.

Charakteristika

Školská právnická osoba Osvobozená základní škola (dále „škola“ nebo „instituce“) vykonává činnost základní školy, školní družiny a školní jídelny-výdejny od 1. 9. 2021. Je členem EUDEC – evropské sítě demokratických škol, která sdružuje školy stejného zaměření po celé Evropě, a nově vznikající Asociace Svobodných Demokratických Škol.

Poskytované vzdělávání vychází z principů a hodnot svobodných demokratických škol, založených na přirozeném poznávání světa v podporující věkově smíšené komunitě. Škola se zaměřuje na komplexní vzdělávání žáků s cílem je co nejlépe připravit pro život v proměnlivých podmínkách dnešního světa. Důraz klade na vytváření podnětného vzdělávacího prostředí a respektování jedinečnosti žáků.

K termínu inspekční činnosti se ve škole vzdělávalo 25 žáků ve třech věkově smíšených třídách (1. – 5. ročník, 6. ročník, 8. ročník). V jednom oddělení školní družiny bylo zapsáno 17 účastníků zájmového vzdělávání. Škola je kmenovou školou pro 11 žáků, kteří plní povinnou školní docházku bez pravidelné účasti ve vyučování ve škole a to formou individuálního vzdělávání.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Systém řízení školy se postupně utváří. Ředitelka školy (dále „ředitelka“) působí ve své funkci od zahájení činnosti školy, nastavuje priority instituce, jež jsou v souladu s principy a hodnotami Svobodných škol. Využívá výhody malé školy a uplatňuje demokratický způsob vedení, který je založen na principu partnerské spolupráce i otevřené komunikace jednotlivých aktérů vzdělávání. Výrazným rysem řízení je participace žáků na chodu školy. Žáci tak mají možnost spolurozhodovat o některých záležitostech týkajících se fungování školy, což podporuje rozvoj jejich sociálních dovedností (schopnost diskutovat, argumentovat, dělat kompromisy) i demokratických hodnot.

Nastavená organizační struktura odpovídá velikosti a zaměření školy. Účelné delegování kompetencí na zástupkyni ředitelky napomáhá plynulému fungování školy. Pravidelné porady pedagogických pracovníků umožňují předávání poznatků a zkušeností z výuky, řešení aktuálních problémů a koordinaci aktivit školy. Zpětnou vazbu o plnění úkolů a chodu instituce získává vedení školy v každodenním osobním kontaktem s pedagogy, žáky a jejich rodiči. Kontrolní činnost je sice prováděna průběžně, avšak vykazuje dílčí nedostatky. Hodnocení kvality práce pedagogických pracovníků není vždy komplexní, neobsahuje potřebná opatření vedoucí ke zkvalitnění vzdělávání, což se projevuje odlišnou úrovní metodické a didaktické propracovanosti výuky jednotlivých vyučujících. Rovněž schází průběžné ověřování realizace vzdělávání podle školního vzdělávacího programu ve vztahu k závazné úrovni očekávaných výstupů na konci 5. a 9. ročníku, tj. poskytování vzdělávání ve všech vzdělávacích oblastech ve stanoveném rozsahu.

Ředitelka projednává s pedagogickou radou zásadní dokumenty a organizační zajištění provozu. Záznamy z jejích jednání ale nedokládají analýzu vzdělávacích výsledků žáků, ani přijímání konkrétních opatření ke zlepšení kvality vzdělávání.

Výsledkem personální práce ředitelky je motivovaný pedagogický tým. Vzhledem ke krátké existenci školy není pedagogický sbor stabilizovaný. V souladu s vizí školy jsou učitelé označováni jako průvodci. Z celkového počtu jedenácti pedagogických pracovníků splňuje předpoklad odborné kvalifikace pouze třetina z nich. Nízká kvalifikovanost učitelů se v některých případech negativně projevila v kvalitě sledované výuky. Část pedagogů si požadované vzdělání doplňuje odpovídajícím studiem.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků zohledňuje potřeby školy, zahrnuje systematické vzdělávání průvodců jako týmu i profesní růst jednotlivců. V souladu s filozofií školy se pedagogičtí pracovníci v rámci dalšího vzdělávání prioritně vzdělávají v tématech zaměřených na pedagogiku demokratických škol. Odborný růst průvodců pozitivně obohacuje i partnerská spolupráce s ostatními svobodnými demokratickými školami.

Finanční a materiální podmínky umožňují realizaci výuku i zájmové vzdělávání. V souladu s potřebami demokratické školy disponuje instituce dostatečným prostorem rozděleným na pracovní zóny určené k výuce, experimentování, tvoření, volné hře, relaxaci a společnému setkávání. Výuka je podporována účelným využitím informačních technologií, didaktických pomůcek, kooperativních her, četných publikací, pracovních nástrojů a nářadí. Prostředí pro vzdělávání je podnětné a přátelské, na úpravě a výzdobě školy se velkou měrou podílejí žáci i jejich průvodci.

Výchova ke zdravému životnímu stylu je účelně podporována stravováním žáků, pestrou a vyváženou skladbou vegetariánských pokrmů s dostatkem ovoce a zeleniny, s celodenní nabídkou nápojů.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Průběh vzdělávání naplňuje zásady pedagogiky Svobodných škol, např. neautoritativní přístup průvodců, podpora činnosti žáka, posílení jeho zdravého sebevědomí a sebedůvěry či možnost volby činnosti, materiálů a pracovního místa. Žáci plní výstupy jednotlivých vzdělávacích oblastí ve věkově smíšené třídě, ve skupinách sestavených na základě individuálního nadání a zájmu žáka, či formou individuálních rozhovorů s jednotlivými průvodci. Rovněž mají možnost v souladu s principy školy sami navrhnout a realizovat za dohledu průvodce i vlastní aktivity. Uplatňovaný způsob organizace vzdělávání je přínosný pro rozvoj klíčových kompetencí žáků, zejména pro jejich schopnost řešit problémy, avšak klade zvýšené nároky na průběžné ověřování naplňování výstupů školního vzdělávacího programu. V souladu s nastavenými pravidly je žákům ponechána značná míra studijní autonomie. Zapojení žáků do procesu učení tak ve vysoké míře závisí mj. na dovednosti průvodců žáky motivovat a eliminovat jejich rozhodnutí neúčastnit se výuky.

Struktura hospitovaných vyučovacích lekcí vycházela ze specifické organizace vzdělávání, založené na prolínání více vzdělávacích oblastí. Zvolené vzdělávací strategie většinou odpovídaly schopnostem a individuálním potřebám žáků. Průvodci volili kooperativní formy práce, řízenou i spontánní debatu při prezentaci zadaných úkolů. Uplatňovali inovativní vyučovací metody podporující osobnostní rozvoj žáků (prožitkové či činnostní učení). Rozvíjeli kognitivní, afektivní i psychomotorické vzdělávací cíle, v průběhu výuky koordinovali jednotlivé činnosti žáků a vytvářeli jim příležitosti pro iniciativu i sdělení vlastního názoru. Propojováním učiva s osobními zkušenostmi žáků zvyšovali účinnost vzdělávání. Žáci vnášeli do výuky vlastní podněty, k práci používali výpočetní techniku, aplikovali získané vědomosti, využívali svou fantazii a kreativitu. V rámci heterogenních pracovních skupin průvodci využívají vrstevnické učení jako prostředek rozvoje osobnosti žáků. Kladem sledované výuky byla práce s chybou, která byla přirozenou součástí procesu učení a obohacovala žáky o nové poznatky. Ve výuce matematiky je mj. aplikována metoda profesora Hejného, jejímž prostřednictvím si žáci rozvíjejí logické myšlení, řešením odpovídajících úloh jsou také cíleně podporováni v samostatném uvažování a v budování vlastních mentálních matematických schémat. Základy programování, kódování a robotiky jsou rozvíjeny za pomoci Ozobotů. Při práci s 3D tiskárnou byli žáci vedeni k účelnému užití digitálních technologií. Bilingvní vzdělávání, probíhající v částečně multikulturním prostředí prostřednictvím prožitkového učení, podporuje rozvoj jazykové gramotnosti žáků. Každodenní přirozená komunikace s rodilým mluvčím vytváří velmi dobré základy pro další rozvoj komunikačních dovedností žáků v anglickém jazyce.

Efektivitu části vzdělávacího procesu snižovala nízká míra pedagogických zkušeností pedagogů a s ní související dílčí metodické a didaktické nedostatky, např. nedostatečná formulace vzdělávacího cíle, nevyužití didaktického závěru vyučovací hodiny ke shrnutí

učiva a k sebehodnocení žáků, které by podpořilo schopnost jejich sebereflexe, nedostatečně věnovaná pozornost zásadám psychohygieny (podpora správného sezení) a rozvoji řečových dovedností žáků v mateřském jazyce (odpovídání celou větou, používání spisovného jazyka), nesprávná odborná terminologie, nerovnoměrné časové rozvržení aktivit. V některých hodinách nebyla dostatečně uplatňována diferenciací výuky vzhledem k aktuální úrovni znalostí či dovedností žáka a rozlišena náročnost vzdělávacích cílů vzhledem k tomu, že se výuky účastnili současně žáci z více ročníků. Průvodci sice respektují jedinečnost a zájem žáků, v případě obtíží jim nabízí podporu, povzbuzují je a respektují jejich individuální tempo, avšak rozdílná úroveň dosažených kompetencí jednotlivých žáků velmi ztěžuje společnou práci a klade vysoké nároky na diagnostickou činnost pedagoga. Problematické je zejména definování učebních cílů pro jednotlivé žáky a jejich dosažení prostřednictvím vzdělávacího obsahu.

Školní vzdělávací program vhodně doplňuje projektová výuka, školní a mimoškolní aktivity, jež přispívají k všestrannému rozvoji žáků, vytváření prosociálních vztahů mezi žáky i sounáležitosti se školou.

Školní družina zajišťuje zájmové vzdělávání v odpoledních blocích formou relaxační a tvořivé činnosti, možnosti zapojení se do her, neformálních rozhovorů nebo sledování naučných pořadů. Žáci si většinou volili vlastní program, který nejlépe odpovídal jejich zájmu.

Hodnocení výsledků vzdělávání

V průběhu vzdělávání jsou žáci průběžně vedeni k osvojování klíčových kompetencí a celostnímu rozvoji osobnosti. Specifické zaměření školy podporuje u žáků schopnost vlastního sebehodnocení školní práce a následného vytváření osobní strategie k posilování vlastních kvalit, případně k řešení případných nedostatků.

Hlavním smyslem hodnocení je podpořit autonomii žáků v procesu učení a jejich vnitřní motivaci v bezpečném prostředí, proto škola zvolila formativní hodnocení založené na sebehodnocení. Pro ověření naplnění průběžných očekávaných výstupů škola využívá především výstupy z praktických individuálních a skupinových činností. Podklady pro pedagogicky zdůvodněné hodnocení vzdělávání žáků nejsou vždy dostatečné. Schází důsledná systematická práce vedení školy na sjednocování požadavků a kritérií hodnocení výsledků vzdělávání.

Výrazným motivačním rysem uplatňovaného způsobu hodnocení je přenesení zodpovědnosti za učení na žáka. Neformální způsob informování o průběžných výsledcích vzdělávání žáků posiluje pozitivní vztahy mezi učiteli a žáky. Učitelé však nevedou podrobnější objektivní záznamy o zvládnutých dovednostech jednotlivých žáků, průběžné hodnocení výsledků vzdělávání probíhá výhradně ústní formou, a to pouze v případě, že žák či zákonný zástupce žáka o hodnocení projeví zájem. Rizikem tohoto nesystematického postupu je, že žák s méně rozvinutou učební autonomií nedostává aktuální zpětnou vazbu o svém procesu učení, jeho výsledcích a v případě neúspěchu o možnostech zlepšení potřebných pro další rozvoj. Vzhledem k principům dobrovolnosti nejsou žáci cíleně vedeni k průběžnému shromažďování podkladů využitelných pro další učení a jejich hodnocení, což mj. ztěžuje možnost systematického sledování procesu učení a výsledků jednotlivých žáků.

Rodinný charakter školy a malý počet žáků v třídním kolektivu vytvářejí optimální podmínky pro vzdělávání žáků s různými vzdělávacími potřebami a zájmy. Činnost školního poradenského pracoviště zajišťuje ředitelka, která vykonává současně funkci výchovné

poradkyně i metodičky prevence. Škola spolupracuje s externími subjekty v oblasti poradenství a primární prevence. Realizuje podpůrná opatření doporučená školskými poradenskými zařízeními a to především formou individuálního vzdělávacího plánu a využitím asistenta pedagoga. Prevence sociálně patologických jevů je založena na komplexním průběžném monitoringu klimatu školy a vzájemné interakce mezi žáky, což umožňuje včas podchytit případné patologické jevy a zaměřit výchovně vzdělávací proces a preventivní programy na aktuální problémy. Průvodcům se daří vytvářet důvěryhodné prostředí pro vzdělávání, které napomáhá osobnostnímu rozvoji jednotlivce a současně posiluje pozitivní vazby v třídním kolektivu.

Závěry

Silné stránky

- používání inovativních metod a forem výuky podporující osobnostní rozvoj žáků,
- příkladné zapojení žáků do chodu školy a příznivá tvůrčí atmosféra.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- nízká míra kvalifikovanosti pedagogického sboru,
- nedostatečně cílená individualizace vzdělávání v rámci vyučovacích bloků vzhledem k vědomostním i věkovým rozdílům mezi žáky,
- nedostatečná podpora vnitřní motivace žáků, která vede k jejich nezájmu o nabízenou vzdělávací lekci,
- nastavený způsob průběžného hodnocení neposkytuje žákům vždy aktuální informace o jejich dosaženém učebním pokroku,
- chybí kontrola realizace vzdělávání podle školního vzdělávacího programu ve všech vzdělávacích oblastech ve stanoveném rozsahu.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- vytvářet podmínky pro doplnění odborné kvalifikace nekvalifikovaných průvodců a nadále jim poskytovat cílenou metodickou podporu,
- pravidelně individualizovat výuku vzhledem ke složení žakovské skupiny podle věku a vědomostí žáků, motivovat žáky k účasti na nabízených aktivitách,
- definovat nástroje a kritéria pro zjišťování objektivních výsledků vzdělávání a důsledně je uplatňovat v praxi, zaměřit se na zajištění dostatečných podkladů pro pedagogicky zdůvodněné hodnocení a nastavit systém průběžného informování žáků a jejich zákonných zástupců o výsledcích vzdělávání,
- zvýšit účinnost kontrolního systému, vyvozovat z hospitační činnosti konkrétní opatření ke zvyšování kvality vzdělávání, průběžně sledovat a vyhodnocovat jejich účinnost, zaměřit se na ověřování realizace vzdělávání podle školního vzdělávacího programu.

Pro účely zvýšení dotací právnická osoba vykonávající činnost školy dosahuje výsledků hodnocení požadovaných dle § 5 odst. 3 písm. b) zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 14 dnů přijmout adekvátní opatření k odstranění a prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pražský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e- podatelnu csi.a@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina Osvobozená základní škola ze dne 25. 5. 2020
2. Rozhodnutí o zápisu do rejstříku školských právnických osob ke dni 1. 9. 2021
3. Jmenovací dekret ředitele školy právnické osoby s platností od 11. 8. 2020
4. Koncepce školy č. j. OS/244/2021
5. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání platný od 1. 9. 2021
6. Školní vzdělávací program pro školní družinu platný od 1. 9. 2021
7. Školní řád Osvobozené základní školy platný v termínu inspekční činnosti
8. Vnitřní řád školní družiny platný v termínu inspekční činnosti
9. Třídní knihy vedené ve školním roce 2021/2022 k termínu inspekční činnosti
10. Rozvrh vyučovacích hodin platný v době inspekční činnosti
11. Záznamy z pedagogických rad vedené ve školním roce 2021/2022 k termínu inspekční činnosti
12. Portfolio výchovného poradce a metodika prevence vedené k termínu inspekční činnosti
13. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků platný ve školním roce 2021/2022
14. Vzorek slovního hodnocení žáků vydaného dne 31. 1. 2022
15. Smlouva o poskytnutí základní dotace ze státního rozpočtu na školní rok 2021/2022, výpisy z účetnictví školy za hodnocené období k termínu inspekční činnosti (rozvaha, výsledovka)
16. Smlouva s MČ Praha 3 o nájmu prostor nesloužících k bydlení v místě Boleslavská 2008/16, Praha 3, na dobu určitou od 1. 5. 2020 do 30. 4. 2025, ze dne 20. 4. 2020
17. Žádost Osvobozené školy z.ú. o vydání dodatku ke smlouvě o pronájmu na MČ Praha 3, ze dne 18. 5. 2021 (Dodatek ke smlouvě o nájmu prostor nesloužících k bydlení s MČ Praha 3 pro poskytování vzdělávání a školských služeb v ZŠ, ŠD a ŠJ-V)
18. Smlouva o pronájmu tělovýchovného zařízení v TJ Sokol Žižkov I., od 10. 11. 2021 do 31. 3. 2022, ze dne 15. 10. 2021
19. Kniha úrazů žáků vedená od 1. 9. 2021 v elektronické podobě (edookit)

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Pražský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.a@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Iva Hlásenská, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Iva Hlásenská v. r.

Mgr. Kateřina Poláková, školní inspektorka

Kateřina Poláková v. r.

Ing. Ivana Černá, kontrolní pracovnice

Ivana Černá v. r.

V Praze 20. 6. 2022

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Magdalena Košnarová, ředitelka školy

Magdalena Košnarová v. r.

V Praze 27. 6. 2022